

**CATEDRA ORTOPEDIE
ȘI TRAUMATOLOGIE LA JUBILEUL
DE 50 DE ANI DE LA FONDARE:
ISTORIE, REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE**

Filip GORNEA,
profesor universitar, șef de catedră

Summary

Department of Orthopedics and Traumatology at the jubilee of 50-th anniversary: history, achievements and prospects

This department was initiated and founded by a great personality Nicolae Testemitanu 50 years ago, also the national school in orthopedics and traumatology was created, it has participated in the formation of an effective system of orthopedics and traumatology service in the country with beautiful successes, it continues students, residents, and physicians training, improving doctors performance on this specialty.

Резюме

50-летний юбилей Кафедры Ортопедии и Травматологии: история, успехи и перспективы.

За 50-летнюю историю своей деятельности кафедра, созданная проф. Николае Тестемитану, основала национальную школу ортопедов-травматологов, содействовала формированию стройной системы службы ортопедии и травматологии в стране и успешно продолжает подготовку студентов, резидентов и усовершенствование врачей по данной специальности.

La 1 septembrie 2012 se împlinesc 50 de ani de la fondarea și începutul activității Catedrei *Ortopedie și Traumatologie* a Universității de Stat de Medicină și Farmacie *Nicolae Testemițanu* – o subdiviziune valoroasă, cu bogate tradiții, cu remarcabile succese, cu propria școală de specialiști în prestigioasa știință și artă – Ortopedia și Traumatologia.

Realizările savanților-profesori ce au activat și activează la Catedră pe parcursul acestei perioade constituie un patrimoniu prețios în medicina națională, în bogata și glorioasa istorie a Universității de Medicină și Farmacie *Nicolae Testemițanu*.

La această dată jubiliară, cu mare pietate și plecăciune, cu o deosebită recunoștință ne amintim de marele savant ortoped-traumatolog și organizator al sănătății publice, profesorul-academician Nicolae Testemițanu, numele căruia trebuie să-l poarte și Catedra *Ortopedie și Traumatologie*, fondator al căreia a fost în 1962.

În Republica Moldova, dezvoltarea ortopediei și traumatologiei este strâns legată de numele lui Nicolae Testemițanu: deschiderea în 1959 a primei secții specializate pe 40 de paturi în cadrul Spitalului Republican, medic-șef al cărui era N. Testemițanu, fondarea catedrei în 1962, în Institutul de Medicină, rector al cărui era același mare savant, construcția și deschiderea, în 1964, a Spitalului Republican de Ortopedie, Traumatologie și Protezare (110 paturi), pe strada Academiei 11, de către Ministrul Sănătății N. Testemițanu, conducerea Catedrei *Ortopedie și Traumatologie* (1965-1968), pregătirea cadrelor de medici-practicieni și a corpului didactico-științific la bazele locale și în multe centre unionale, crearea serviciului în țara cu o rețea întregă de secții specializate, cabinete, secții ambulatorii în marele orașe ale țării și multe altele. Și în toate aceste evenimente cardinale, alături de talentatul savant N. Testemițanu s-a aflat colectivul Catedrei *Ortopedie și Traumatologie*, jubileul de 50 ani ai căreia îl sărbătorim.

Primii colaboratori ai catedrei au fost selectați din componența Catedrei *Chirurgie Generală*; șef de catedră devine profesorul Nikolae Gladărevski (concomitent era și prorector pentru activitatea științifică); conferențiarul Nicolae Testemițanu, asistenți – d.ș.m. S. Stamatina, dr. B. Strelețchi și doctoranzii I. Marin și P. Pulbere.

Acest mic, dar energic colectiv al noii catedre în scurt timp creează programele, planurile de studii pentru facultățile de medicină generală și pediatrie, planurile de studii științifice pe o lungă perioadă (1962-2000) și de la 1 septembrie 1962 a început procesul didactic în Ortopedie și Traumatologie.

Catedra și spitalul de pe strada Academiei 11 devin un valoros Centru de pregătire a cadrelor medicale, a serviciului de ortopedie și traumatologie, a personalului didactic și științific. Primul șef de catedră (1962-1965), profesorul N. Gladărevski, pe atunci activa în Institutul de Medicină din Chișinău din 1957 ca șef al Catedrei *Chirurgie Generală*, din ianuarie 1961 – și prorector pentru activitatea științifică a institu-

ției, iar din septembrie 1962, pe 0,5 salariu, și șef al Catedrei nou-formate de ortopedie și traumatologie. Printre diversele direcții științifice în care a activat profesorul Gladărevski, un loc aparte îl ocupă studiile privind procesele inflamatorii, tuberculoza osteoarticulară, expertiza capacității de muncă, profilaxia traumatismelor etc.

Este conducător a 8 teze de doctor în medicină, printre care sunt viitorii profesori universitari I. Marin, S. Stamatina, L. Iacuin, L. Cusmarțeva, conferențiarul P. Pulbere, P. Maximov, I. Cotlear și alții. El a fost și primul președinte al Asociației ortopezilor-traumatologi din Republica Moldova, fondate împreună cu Nicolae Testemițanu în 1961.

În istoria de 50 de ani ai Catedrei o valoare deosebită a avut-o activitatea lui Nicolae Testemițanu, care, deja din 1951, fiind în secundariat clinic la Catedra *Chirurgie Generală*, își alege ca temă de doctorat problema osteosintezei fragmentelor oaselor tabulare cu fixatori biologici – problemă actuală și astăzi. Teza cu această temă o susține în 1958, publică și monografia *Osteosinteza intraosoasă cu știft din corn de berbec*. Apoi, de rând cu multe posturi și funcții de stat ce le avea, devine și șef al Catedrei *Ortopedie și Traumatologie* în anul 1965, pe care o conduce cu mare succes timp de 3 ani. Fiind concomitent și Ministru al Sănătății, a contribuit semnificativ la organizarea Serviciului de ortopedie și traumatologie în republică, la pregătirea cadrelor medicilor-practicieni de această specialitate, a viitoarelor cadre didactico-științifice pentru Catedră, selectând medici tineri talentați și de perspectivă și trimitându-i la studii (printr-un contract special pe parcursul a 10 ani – 1965-1975) în prestigioasele centre unionale: la Moscova (ЦИТО) – pe viitorii profesori universitari P. Moroz, V. Bețișor, St. Vetrilă, F. Gornea, Gh. Croitoru; conferențiarul A. Manea, A. Moraru, V. Babiuc; la Sankt Petersburg – prof. M. Corlăteanu, la Kiev – prof. I. Prisacari, prof. P. Ciobanu, conferențiarul C. Cozub; la Minsk – doctorul B. Donțov; la Harkov – prof. N. Caproș, conferențiarul O. Pulbere și alții.

La inițiativa lui N. Testemițanu, în 1967 se trece la predarea Ortopediei și Traumatologiei în limba română, fapt pentru care colectivul Catedrei a tradus manuale din limba rusă; au fost pregătite materialele necesare pentru editarea propriilor materiale didactice. Din 1967, din inițiativa prof. N. Testemițanu, la Catedră se începe predarea Chirurgiei de Campanie, disciplină de mare valoare în instruirea medicului pentru activitatea în situații extreme create de diverse dezastre.

Timp de 2 ani (1968-1970), Catedra a fost condusă interimar de vestitul savant, talentatul chirurg-pediatru Natalia Gheorghiu, membru corespondent al Academiei de Științe Medicale.

Din anul 1970, timp de 21 de ani, Catedra a fost condusă de profesorul universitar S. Stamatina – o personalitate marcantă în Ortopedia și Traumatologia națională. În această perioadă serviciul ortopedo-traumatologic a cunoscut o largă dezvoltare, s-au deschis secții specializate de 30-50 de paturi în toate orașele, centrele raionale, în care activau cadre naționale bine pregătite.

Spitalul Clinic Republican de Ortopedie, Traumatologie și Protezare – baza clinică a Catedrei – în 1978 este transferat în fostele blocuri ale Spitalului Republican, cu creșterea semnificativă a numărului de paturi (480), fapt ce a permis lichidarea în scurt timp a listei mari de așteptare pentru internare și tratare a bolnavilor cu traumatisme și maladii ale aparatului locomotor.

Sub conducerea profesorului S. Stamatina, în 1978 și-a desfășurat lucrările Primul Congres al ortopezilor-traumatologi din Moldova care, de rând cu un imbold în dezvoltarea specialității în țară, a fost și un punct remarcabil de inițiere a viitoarelor foruri republicane la fiecare 5 ani. În septembrie 2011 a avut loc al VII-lea Congres național al ortopezilor-traumatologi, care, începând din 1993, de fiecare dată are loc cu participare internațională – România, Rusia, Ucraina, Franța, Austria, Germania etc.

Sub conducerea Catedrei, din 1965 se efectua și specializarea-perfecționarea cadrelor medicale în Ortopedie și Traumatologie. În 1974, în cadrul Catedrei se deschide Cursul de perfecționare a medicilor ortopezi-traumatologi, condus de conferențiarul C. Cozub. Activitatea prestigioasă a acestui curs timp de 16 ani a servit ca bază pentru fondarea în 1990 a Catedrei *Ortopedie-Traumatologie* a Facultății *Rezidențiat*, condusă de membrul corespondent al AȘM, profesorul universitar V. Bețișor, în cadrul Departamentului de pregătire postuniversitară a medicilor.

Pe parcursul anilor 1991-1998, Catedra a fost condusă de profesorul universitar I. Marin, discipol al Catedrei, care a efectuat profunde studii științifice și a acumulat material clinic pentru teza de doctor în medicină (1965) și doctor habilitat (1985). Prin profunda sa pregătire în specialitate, prin inteligență și o înaltă cultură generală și profesională, profesorul I. Marin a devenit o personalitate notorie a Școlii naționale de Ortopedie și Traumatologie. Colaboratorii Catedrei, sub conducerea lui, permanent perfecționau programele de studii pentru studenții anului IV ai Facultăților *Medicina Generală, Pediatrie, Medicină Preventivă, Stomatologie*.

Din 1991 la Catedră începe pregătirea tinerilor specialiști prin rezidențiat timp de 3 ani, se implementează noi tehnologii, procedee, metode de diagnosticare a patologiilor coloanei vertebrale, articulațiilor mari, se aplică tehnica microchirurgicală.

Domnul profesor I. Marin a adus o contribuție deosebită la compartimentul *Aloplastia osteoarticulară*, în diagnosticarea și tratamentul chirurgical al tumorilor osoase benigne și procesele pseudotumorale, în înlăturarea coastelor cervicale etc.

Din 1998 și până în prezent, Catedra este condusă de profesorul universitar F. Gornea – discipol al școlii moscovite (ЦИТО), unde în 1975 susține teza de doctor în medicină, apoi în 1992 și pe cea de doctor habilitat. În acești ani, colaboratorii Catedrei desfășoară o activitate orientată spre perfecționarea metodelor de pregătire a studenților în Ortopedie și Traumatologie, elaborarea testelor pentru toate componentele specialității, implementarea lor pentru aprecierea obiectivă a cunoștințelor studenților, rezidenților.

Prin străduința și insistența colaboratorilor Catedrei, sub conducerea profesorului F. Gornea, din 2002 s-a revenit – după o lungă pauză de 9 ani – la Conferințele naționale ale ortopezilor-traumatologi din Moldova cu participare internațională, care au loc o dată în an cu discuția actualelor probleme de diagnosticare și tratament al patologiilor și traumatismelor aparatului locomotor.

E necesar de menționat că, pe parcursul anilor, iluștrii colaboratori ai Catedrei au fondat și au condus 4 catedre de profil:

- Catedra *Traumatologie, Chirurgie de Campanie* – în 1986, condusă de profesorul M. Corlăteanu, profesionist cu o pregătire fundamentală la Institutul de Ortopedie-Traumatologie *R. Vreden* (Sankt Petersburg), specializat în traumatismele nervilor periferici, politraumatisme, Laureat al Premiului de Stat. În 1998 această catedră a fost comasată cu catedra condusă de profesorul universitar V. Bețișor.

- Catedra *Ortopedie și Traumatologie pentru Studii prin Rezidențiat* – în 1990, sub conducerea m.c. AȘM, profesorului universitar V. Bețișor, ilustru savant, profesionist multilateral, conducător a 8 teze de doctor în medicină și 2 de doctor habilitat, specialist principal al MS RM, Laureat al Premiului de Stat. După trecerea sa în eternitate (22 mai 2005), catedra a fost comasată cu Catedra *Ortopedie-Traumatologie*.

- Catedra *Ortopedie, Chirurgie și Anestezie Pediatrică* – în 1994, sub conducerea profesorului universitar P. Moroz, o personalitate bine cunoscută în țară și peste hotarele ei, specialist în diagnosticarea și tratamentul leziunilor traumatice și maladiilor ortopedice la copii, autor al multor procedee, metode de ameliorare a rezultatelor tratamentului efectuat, autor a peste 30 de brevete de invenții, monografii etc. Catedra a fost comasată în 2010 cu Catedra *Chirurgie Pediatrică*, condusă de academicianul Eva Gudumac.

- Catedra *Ortopedie-Traumatologie* a Facultății *Medicină* a ULIM – în 1995, condusă de profesorul universitar V. Remizov, specialist de forță în Ortopedie și Traumatologie, prioritar în patologiile articulațiilor mari. Catedra a activat până în anul 2002.

Catedra se mândrește cu faptul că în perioada de 50 de ani, 46 de persoane au susținut teze de doctor în medicină, iar 16 dintre ele au devenit doctori habilitați în ortopedie-traumatologie, profesori universitari (S. Stamatina, I. Marin, L. Iacuin, M. Corlăteanu, St. Vetrila, V. Bețișor, P. Moroz, V. Remizov, S. Pâslaru, F. Gornea, P. Ciobanu, N. Capros, Gh. Croitoru, A. Taran, Gr. Verega, V. Nacu).

În acești 50 de ani au fost publicate 22 de monografii, care vizează importante probleme ale Ortopediei și Traumatologiei, 4 manuale pentru studenți, rezidenți și medici – ultimul editat în 2005 și reeditat în 2011; 6 culegeri de lucrări, peste 2050 de articole, referate științifice; peste 96 de invenții care au obținut 48 de medalii de aur, argint, bronz la saloanele de invenție de la Geneva, Sevastopol, Moscova, Iași, Chișinău.

Suntem mândri că 8 colaboratori ai Catedrei au fost menționați cu onorificul titlu de *Om emerit*: N. Testemițanu, S. Stamatina, I. Marin, M. Corlăteanu, V. Bețișor, C. Cozub, F. Gornea, M. Darciuc; au fost decorați cu ordine și medalii guvernamentale: N. Testemițanu, S. Stamatina, I. Marin, M. Corlăteanu, L. Iacuin, V. Bețișor, M. Darciuc.

Pe parcursul acestor 50 de ani, Catedra a avut și pierderi nerecuperabile – plecarea dintre noi a 9 colegi: N. Gladârevski, N. Testemițanu, S. Pâslaru, Larisa Iacuinina, M. Corlăteanu; V. Bețișor, A. Manea, C. Cozub, B. Strelețchi, memoria cărora și recunoștința o ducem cu pietate toată viața.

La momentul actual, Catedra *Ortopedie și Traumatologie* a rămas unica subdiviziune universitară la care se efectuează pregătirea studenților în această prestigioasă specializare (șef de studii – profesorul Gr. Verega), a rezidenților pe durata de 4-5 ani (șef de studii – conferențiarul M. Darciuc) și educația continuă a medicilor (șef de studii – profesorul Gr. Croitoru). Aici activează colaboratorii:

- a) 6 profesori universitari: F. Gornea, I. Marin, N. Capros, Gh. Croitor, Gh. Verega, A. Taran;
- b) 9 conferențieri universitari: P. Țapu, V. Babiuc, O. Pulbere, I. Tofan, M. Darciuc, S. Ojog, I. Vacarciuc, V. Vetrilă, Al. Bețișor;
- c) 3 asistenți universitari, doctori în medicină: N. Erhan, V. Chirilă, V. Ungurean.

Catedra dispune de 2 baze clinice – Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie (240 de paturi), Centrul Național Științifico-Practic Medicina de Urgență (180 de paturi ortopedie și traumatologie), pe baza cărora în 2011 au fost create și activează

cu succes 5 clinici sub conducerea colaboratorilor catedrei:

- Clinica *Traumatologie, ortopedie și recuperare* – 90 paturi (director – profesorul F. Gornea);
- Clinica *Chirurgie vertebrală, artrologie, chirurgia mâinii și microchirurgie* – 90 paturi (director – profesorul N. Caproș);
- Clinica *Traumatisme termice corporale și complicațiile septice ale locomotorului* – 60 paturi (director – profesorul A. Taran);
- Clinica *Ortopedie și traumatologie* – 90 paturi și 4 secții ambulatorii (director – profesorul Gh. Croitoru);
- Clinica *Chirurgie plastică și microchirurgia aparatului locomotor* – 60 paturi (director – profesorul Gh. Verega).

În acești 50 de ani de la fondare, Catedra *Ortopedie și Traumatologie* a devenit un centru pedagogic, științific și de cultură profesională, care dirijează serviciul respectiv în republică, creează și educă cadre în specialitate. Catedra și-a confirmat pe deplin necesitatea ei în cadrul Universității de Stat de Medicină și Farmacie, care poartă faimosul nume al lui Nicolae Testemițanu. Colectivul profesoral-didactic al Catedrei, în decursul acestor ani, s-a manifestat ca un nucleu care a acumulat, a educat și a promovat cadre științifice în domeniu, fiind baza creării școlii autohtone în nobila specialitate, valoarea căreia este în continuă ascendență. Tradițiile create și acumulate

la Catedră de câteva generații de savanți, profesori, iscusii medici au servit și continuă să fie cel mai valoros aport în ameliorarea procesului instructiv-didactic, în crearea unei atmosfere științifice fructuoase, în elaborarea și aplicarea noilor procedee în diagnosticul și tratamentul pacienților cu grave și diverse patologii ale aparatului locomotor.

Colectivul Catedrei aplică în procesul de studii noi tehnologii educaționale, conform cerințelor europene, prin moduli, sindroame, cu o mai largă utilizare a tehnicii contemporane. Se implementează noi tehnologii de artroplastii ale articulațiilor mari cu proteze moderne, care vor permite multor pacienți-invalizi să devină ași pentru unele forme de activitate în familie și în societate. Continuă studiile științifice cu scopul de a aprofunda investigațiile, a elabora noi metode, tehnologii de diagnosticare și de tratament al patologiilor coloanei vertebrale, al pelvisului, al membrelor superioare și inferioare, al proceselor tumorale ale aparatului locomotor.

Considerăm că este o datorie a noastră de a selecta, a crește și a educa noi cadre științifice din rândurile tinerilor medici-rezidenți, doctoranzi, postdoctoranzi, competitori – persoane care vor continua și vor valorifica bunele tradiții ale Catedrei, creând în perspectivă un bun viitor pentru menținerea și dezvoltarea științei și a artei – Ortopedia și Traumatologia; pentru păstrarea și dezvoltarea serviciului ortopedic-traumatologic din Republica Moldova.